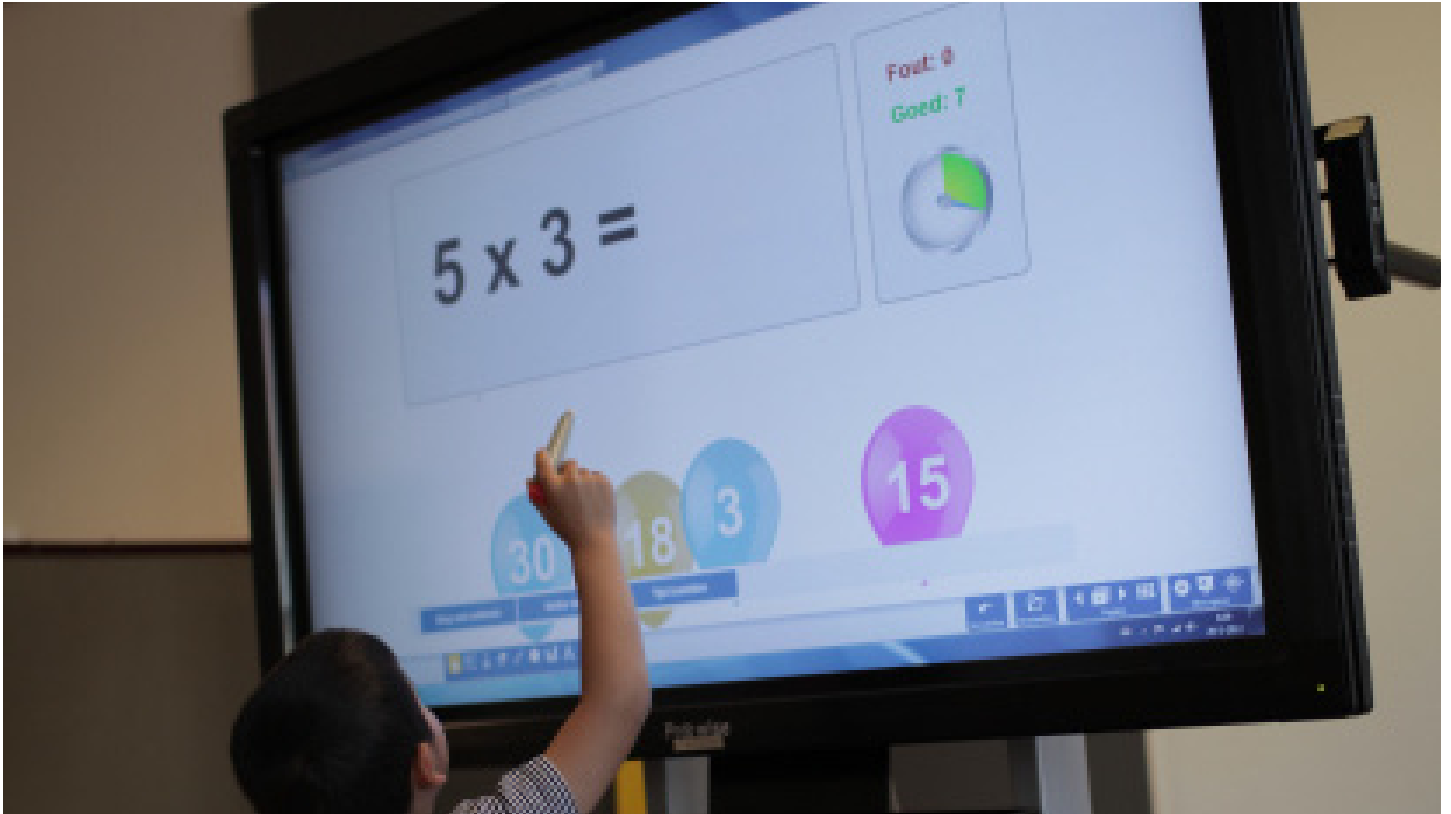

Rekenverbetertraject - Tijd in het s(b)o

Praktische handvatten voor het taalles- en rekenonderwijs zoals deze kwaliteitskaart zijn te vinden op www.schoolaanzet.nl. De rubriek 'implementatiekoffer' bevat alle informatie en handreikingen die in het kader van de Kwaliteitsagenda Primair Onderwijs worden ontwikkeld om het onderwijs in de basisvaardigheden te verbeteren.

Tip (1) Besteed ook tijdens het voorbereidende rekenen aandacht aan tijd

Bij jonge kinderen zijn de activiteiten bij de oriëntatie in de tijd vooral gericht op de ontwikkeling van tijdsbesef. Laat regelmatig het verloop van de tijd aan bod komen en laat kinderen tijd ervaren. Voor het verdere verloop van het domein tijd is het belangrijk dat jonge kinderen structuren in de tijd kunnen ontdekken, het cyclische tijdsproces. Voorbeelden hierbij zijn het ritme van de dag: opstaan, wassen, ontbijten, naar school etc, de dagritme kaarten. Dit zijn pictogrammen die opgehangen worden die vaste dagelijkse gebeurtenissen voorstellen zoals de kring, eten, buiten spelen etc. Ook het jaar heeft een ritme zoals de seizoenen en het ritme van de maanden die telkens terug komen. Hierbij leren kinderen ook de begrippen te gebruiken zoals toen, nu, straks, vroeg, laat, ochtend, dag, vanmorgen, gisteren etc.

Tip (2) Maak kinderen bewust van objectieve en subjectieve tijdsbeleving

Bij jonge kinderen is het tijdsbegrip voornamelijk subjectief. Ook in het s(b)o moet hiermee rekening gehouden worden, omdat er voor deze kinderen nogal wat momenten kunnen zijn die lang lijken te duren. Kinderen ervaren dat iets leuks schijnbaar kort duurt en iets vervelends duurt schijnbaar lang. Laat kinderen regelmatig opdrachtjes uitvoeren waarbij iets 'objectiefs' het verstrijken van de tijd aangeeft bijvoorbeeld een zandloper die leegloopt, een kookwekker die na 1 minuut afloopt met als opdracht: wie kan binnen 1 minuut opruimen. Activiteiten als 'Wat kun je allemaal doen in 1 minuut' zijn in het s(b)o belangrijk omdat het een idee geeft van de duur van iets. Dit komt in alledaagse situaties van pas. Als bijvoorbeeld de bus over 5 minuten vertrekt is het van belang dat je kunt inschatten of je je al dan niet moet haasten.

Tip (3) Besteed veel tijd aan de verkenning van de klok

Rekenmethoden besteden niet veel tijd aan de eerste verkenning van de klok. Voor kinderen in het s(b)o is een uitgebreide verkenning erg belangrijk. Hierbij is het ook belangrijk om aandacht te besteden aan de getallen, deze worden niet altijd herkent.

Tip (4) Bied analoge en digitale tijd naast elkaar aan

In de wereld om ons heen zien we veel digitale tijden, deze worden in rekenmethoden pas in latere leerjaren behandeld. Omdat deze lessen pas veel later aangeboden worden in het s(b)o kunnen deze lessen naar voren gehaald worden en tegelijk aangeboden worden met de analoge klok aan.

Tip (5) Bied de wijzers van de klok afzonderlijk aan

Omdat de beide wijzers van de klok ieder een andere rol heeft, kan het beste deze wijzers los van elkaar aangeboden worden. Pas als kinderen begrijpen wat de kleine wijzer doet tussen de hele uren, begrijpen ze de functie van de kleine wijzer en daarmee ook het verschil met de grote wijzer. Dat inzicht is essentieel. In het project Speciaal Rekenen* is hiervoor een computerprogramma ontwikkeld waar goede ervaringen mee zijn opgedaan.

Tip (6) Betrek de klok op verschillende momenten van de dag

Besteed niet alleen in de rekenlessen tijd aan het klokkijken, dit kan ook prima gedurende de rest van de dag. Denk hierbij aan het speelkwartier, het tijdstip dat de school begint en eindigt. Hoe lang duurt het voordat we naar huis gaan? Hoe staan de wijzers van de klok dan? Jullie hebben een halfuur om te eten, hoe laat is het dan? Etc. Deze oefeningen maken klokkijken betekenisvoller dan eindeloos oefenen met werkbladen.

Tip (7) Globaal kunnen klokkijken is voldoende

Het project Speciaal Rekenen* geeft aan dat globaal kunnen klokkijken in het s(b)o voldoende is. Dit betekent dat kinderen hele, halve en kwartieren moeten kunnen aflezen, maar niet exact hoeven te weten dat het bijvoorbeeld 3 minuten voor half 7 is. Als een kind zegt dat het bijna half zeven is, volstaat dat. Ervaringen uit dit project geven aan dat kinderen in het algemeen zich goed kunnen redden met globaal klokkijken. Belangrijk hierbij is wel dat kinderen belangrijke gebeurtenissen kunnen ordenen. Hierbij spelen tijdsmaten zoals een eeuw, jaar, maand, dag, uur, halfuur, kwartier, minuut en seconde een rol. Uit dit project blijkt ook dat het exact vaststellen en het leren berekenen van de tijd veel leestijd kost.

Tip (8) Besteed naast het leren klokkijken en het ervaren van tijdsduur ook aandacht aan het lezen van agenda's en de kalender

Kinderen moeten ook diverse tijdkalenders kunnen lezen, bijvoorbeeld hoeveel maandagen heeft de maand november dit jaar? Ook het aflezen, interpreteren en noteren van datumaanduidingen is belangrijk. Wat betekent 18-11-2010?

Meer lezen over tijd?

* Freudenthal Instituut (2008) Tijd en tijdsbeleving - realistisch rekenen in het speciaal (basis) onderwijs.

Colofon

Kwaliteitskaart Groepsinstructie (december 2009) is ontwikkeld door Tijn Bloemendaal, Ina Cijvat, Gert Gelderblom, Martijn Smoors en Jos Sprakel in opdracht van School aan Zet PO-Raad. School aan Zet is verantwoordelijk voor de uitvoering van onderdelen van de Kwaliteitsagenda PO 'Scholen voor morgen'. Dit is de beleidsagenda voor de periode 2007-2011 die staatssecretaris Dijkema samen met de sector primair onderwijs heeft opgesteld. Het versterken van het taal- en rekenonderwijs staat daarin centraal. Meer kwaliteitskaarten zijn te vinden op de website www.schoolaanzet.nl. Meer informatie: Gea Spaans, secretariaat@schoolaanzet.nl.

KKGIR911

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

Postbus 330, 2301 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

KWALITEITSKAART